

SUOMEN PIENLAINAYHDISTYS RY

LAUSUNTO 4.5.2012

Pikaluotto 2011 –työryhmän mietintö 11.4.2012

OM 17/41/2011

OM 35:00/2011

Oikeusministeriölle

Pienlainayhdistys kiittää oikeusministeriötä lausuntopyynnöstä. Edustajamme oli mukana työryhmässä, jonka enemmistö kieltäytyi käyttämästä hyväksi asiantuntemustamme. Luotamme siihen, että jatkovalmistelussa työryhmän mietinnön vaikutuksia arvioitaisiin perusteellisemmin, ja ettei esitetty korkokatto voi perustua niin sanottuun todelliseen vuosikorkoon. Pienlainayhdistykseen kuuluu 13 jäsentä, joiden osuus koko alan antolainauksesta on 76,1 prosenttia.

Pienlainayhdistys vastustaa mietinnön ehdotusta kuluttajansuojalain 17 a §:ää ehdotetussa muodossa, joka perustuu ns. todellisen vuosikoron avulla esitettyihin lainakuluihin, sillä:

1. Mietinnössä pikaluoton rajaksi esitetään epärealistista 1000 euroa, kun ehdoton yläraja pitäisi olla 500, jota suurempia lainoja pitäisi nimittää kuluttajaluotoiksi. Keskimääräinen pienlaina on 243 euroa. Mietinnön liitteestä B n nähdään, että lyhyiden lainojen myöntäminen tulee kannattamattomaksi, koska kulut eivät kata edes tunnistamis- ja luottotietokyselyiden kustannuksia, kun 40 prosenttia lainahakemuksista hylätään. Esimerkkejä liitteenä olevassa taulukossa.
2. Ehdotus ylittäisi vuonna 2008 hyväksytyn kulutusluottodirektiivin rajat eli se edustaisi kansallista yliregulointia, ja nostaa lainanmyöntämisen kustannuksia.
3. Ehdotus ylittää olennaisesti työryhmän toimeksiannossa 2.12.2011 annetun ensimmäisen tehtävän, jonka mukaan *työryhmän on valmisteltava ehdotus pikaluottojen tarjontaoikeuden rajoittamisesta tavalla, joka ei kohtuuttomasti vaikeuta pienten luottojen saatavuutta yleisesti.*
4. Ehdotus ylittää hallitusohjelmaan (21.6.2011) virheellisesti kirjatun tavoitteen (s. 26): *Käräjäoikeuksien käsittelemistä velkomiskanteista yli puolet johtuu ns. pikavipeistä. Pikaluottoihin liittyvät kasvaneet ongelmat edellyttävät lainsäädännön tiukentamista. Selvitetään positiivisen luottorekisterin järjestämistä.* Tästä lisää kohdassa 'maksuhäiriöistä'.
5. Toistaiseksi hallitusohjelmaan kirjattu tavoite selvittää ns. positiivisen luottorekisterin perustamista on sivuutettu kokonaan. Mikäli työryhmän ehdotus toteutuisi muilta osin, positiivinen luottorekisteri tulisi nopeasti välttämättömäksi, kun nykymuotoiset pikaluotot enimmäkseen korvautuisivat isommilla kuluttajaluotoilla.

6. Ehdotus on ristiriidassa perustuslain 15 ja 18 §:ien kanssa. Esitetty rajoitus on selkeästi ylimitoitettu toimenpide suhteessa pienlainojen osuuteen kuluttajien velkaongelmien syntymisessä. Niiden pieni osuus on todettu työryhmässä asiantuntijoiden (mm. Suomen Asiakastieto ja Velkaneuvojat) toimesta.
7. Ehdotus perustuu hintasääntelyyn, joka ei Pohjoismaissa ole käytössä. Pienlainayhdistys toimitti työryhmän käyttöön vertailuaineiston, jonka perusteella Suomessa pienet lainat ovat halvimmasta päästä tiukan kilpailutilanteen vuoksi.
8. Ehdotus muuttaisi kuluttajansuojalakia tavalla, jonka ymmärtämistä ei voida kuluttajalta kohtuudella odottaa (liitteenä direktiivin mukaiset laskukaavat selityksineen). Pienlainayhdistys on esittänyt työryhmässä vaihtoehtoisen mallin.
9. Ehdotus perustuu ns. todelliseen vuosikorkoon, mikä on osoitettu äärimmäisen huonoksi mittariksi erityisesti lyhytaikaisilla, paljonkin alle vuoden pituisilla lainoilla (Prof. Ari Saarnilehdon lausunto 2008).
10. Ratkaisu lisää ylivelkaantumisen riskiä ja nopeuttaa velkakierteeseen joutumista.
11. Mietinnön korkokatto –ehdotus leikkaisi lainakuluja paljon enemmän, kuin kansanedustaja Lenita Toivakan lakialoitteessa on esitetty. Kyseisen lakialoitteen on allekirjoittanut eduskunnan suurin enemmistö.
12. Toimet eivät estäisi velkakierteeseen joutumista, minkä samaan aikaan julkaistu Oikeuspoliittisen Tutkimuslaitoksen julkaisu tunnistaa tyypilliseksi ongelmaksi, kun asiakas ottaa liikaa lainaa monesta paikasta samanaikaisesti, tai asiakkaan maksukyky on muutoin erittäin heikko.
13. Ehdotus kaipaava muutoksia ehdotettuun KSL 17 a §:ään ja muita lisäyksiä, joilla olisi vaikutusta velkakierteeseen joutumisen ehkäisemisessä, ja jotka lisääisivät luotonantajan vastuuta ja tiedonsaantimahdollisuuksia.
14. Ehdotus osoittaisi toteutuessaan ns. positiivisen luottorekisterin välttämättömyyden.

Kaikkia luotonantajia koskeva rekisteröinti tuli pakolliseksi kesäkuussa 2011. Syyskuun alussa kansanedustaja Sampsa Kataja ilmoitti haluavansa kieltää koko toiminnan. Luottojen epäiltyyn ylihinnointeluun perustuvaan rikoslain koronkiskontapykälän muutokseen ei ole vielä saatu mitään vahvistusta oikeuskäytännöstä, vaan asian tutkinta on viivästynyt pahasti.

Pikaluottotyöryhmän aikataulu oli poikkeuksellisen kireä, mikä rajoittaa työn syvyyttä ja monipuolisuutta. Pienlainayhdistyksen asiantuntemusta ei haluttu työryhmän enemmistön toimesta kuunnella. Lopputuloksessa näkyy, että muiden jäsenten mielipiteitä on kuunneltu mahdollisesta kilpailuasetelmasta välittämättä. Olihan työryhmässä edustettuina sekä Finanssialan Keskusliitto että Asiakkuusmarkkinointiliitto ja viranomaisen edustajana entinen Pankkiyhdistyksen toimitusjohtaja.

Työryhmän johtopäätökset eivät perustu kiistattomaan tietopohjaan, mitä osaltaan kuvaa se, että Oikeuspoliittisen Tutkimuslaitoksen taustaselvitys julkaistiin vasta samanaikaisesti työryhmän mietinnön kanssa. Selvitys perustuu lähinnä suomi24 –keskustelupalstalla anonyymisti esitettyyn materiaaliin, jonka luotettavuus on kyseenalainen.

Mietinnössä esitetään kaikkien alle tuhannen euron lainojen kuluja leikattavan siten, että katteesta häviäisi jopa 85-95 prosenttia myönnettyä lainaa kohti. Koska pienlainahakemuksista hylätään noin 40 prosenttia, veisi ehdotus jo lainojen myöntämiseen liittyvät kiinteät kulut katteen negatiiviseksi, ja se merkitsee monille toiminnanharjoittajille elinkeinon kieltämistä. Toisin kuin mietinnön perusteluissa todetaan, ehdotukset eivät vain rajoittaisi pienlainojen tarjontaa, vaan lopettaisivat pienlainatoiminnan kokonaan.

Koska yli 1000 euron suuruisten lainojen hinnoittelu olisi jatkossakin vapaata, se suuntaisi sekä kysyntää että tarjontaa siihen suuruusluokkaan, mikä lähtökohtaisesti nopeuttaa ylivelkaantumista. Pienlainayhdistys jätti mietintöön ja työryhmän toimintaan eriävän mielipiteen. Pienlainayhdistyksen mukaan esitetyt toimet ovat kohtuuttomia, kun pienlainojen osuus kaikista kuluttajaluotoista ja myös velkaongelmista on alle prosentti.

Todellisesta vuosikorosta

Työryhmän ehdotus tarkastelee vuotta lyhyempiä lainoja teoreettisen korkoa korolle -vaikutuksen kautta. Toisaalta tämä oli odotettavissakin, sillä enemmistö työryhmän jäsenistä on eri yhteyksissä ilmoittanut jo etukäteen halunsa kieltää pikaluotot kokonaan (lausuntojäävi).

Esimerkki 1. 100 euron laina 1 euron lainakuluilla

<i>Luottoaika</i>	<i>Todellinen vuosikorko</i>
1 pv	3 678,3%
2 pv	514,7%
10 pv	43,8%
30 pv	12,9%
180 pv	2,04%

Keskimääräinen pienlaina on 243 euroa 33 päivän maksuajalla ja 23,0 prosentin kuluilla. Koska direktiivi kuitenkin haluaa käsitellä kaikkia lainoja vuoden mittaisina, ja lisätä vuotta lyhyempiin lainoihin virheellisesti korkoa korolle -vaikutuksen, muuttuu 23 prosentin kokonaiskulu kummalliseksi 887 prosentin ”todelliseksi vuosikoroksi”. Kilpailun lisääntymisen ja lainahakemusten siirryttyä pääasiassa internetiin, on keskimääräinen todellinen vuosikorko laskenut vuodessa 440 prosenttiyksikköä.

Näin laskettuna suurimmat noteeraukset ovat olleet jopa satoja biljoonia prosentteja, koska kaava paljon herkempi laina-ajan suhteen kuin varsinaisten kulujen. Mietinnön liitteestä B nähdään, että esitetty hinnoittelumalli on ”optimoitu” vähintään 800 euron lainoille (vähintään) vuoden laina-ajalla.

Koska alalla toimii vilkas kilpailu internetissä, ovat lainojen suhteelliset kulutkin laskeutuneet vuodessa 26,2 prosentista 23,0 prosenttiin eli todellisena vuosikorkona 434 prosenttiyksikköä. Toimiva kilpailu ja kansainväliset vertailut eivät tue ehdotusta korkokaton asettamisesta.

Todellista vuosikorkoa ei ole tarkoitettu tällaiseen käyttöön. Sen laskeminen on lyhyille lainoille muutenkin hankalaa, mutta kuluttajalle suorastaan mahdotonta varmistua siitä, että häntä on laskutettu oikein, koska juurikaavaa pitäisi muuntaa.

Direktiivin liitteessä 1. sanotaan, että:

d) jollei takaisinmaksun aikataulusta ole sovittu, oletetaan, että luotto on myönnetty

i) vuoden ajaksi kyseisestä ajankohdasta lähtien ja

ii) luotto maksetaan takaisin kahtenatoista samanmääräisenä eränä kuukauden välein

g) jos luoton ylärajaa ei ole sovittu, ylärajaksi oletetaan 1500 euroa

Säättämisjärjestys

Valtiosääntöoikeuden professori Tuomas Ojanen toteaa lausunnossaan (19.3.) seuraavaa: *pikaluottotoiminnan tarjoamisen olevan ilman muuta sellaista varojen hankkimiseen tähtäävää taloudellista toimintaa, jota koskevia rajoituksia tulee arvioida perustuslaissa turvatus elinkeinovapauden kannalta ja että esimerkiksi koronkiskonnan kriminalisoinnilla ei ole mitään tekemistä pikaluottojen tarjoamisen nauttiman elinkeinovapauden kanssa.*

Jos voidaankin osoittaa, että velkaongelmien keskeiset syyt juontuvat suurelta osin muista syistä kuin pikaluotoista, se vähentää ratkaisevasti käsillä olevien ehdotusten valtiosääntöoikeudellista hyväksyttävyyttä.

On myös kyseenalaista laillisesti toimivien pikaluottoyritysten kannalta perustella tiukempia pikaluottotoiminnan rajoituksia sillä, että osa pikaluottoyrityksistä ei noudata luotonannossaan lakia.

Perustuslain 6 §:n 1 momentin yhdenvertaisuuslauseke, joka merkitsee ensinnäkin miellivallan kieltoa sekä vaatimusta samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. Ojanen kyseenalaistaa erilaisten luotonantajien erottelun todelliseen vuosikorkoon perustuen sekä siksi, etteivät pikaluotot ole keskeinen syy ihmisten velkaongelmiin, koska ne muodostavat vain 0,5 prosenttia kaikista kuluttajaluottojen opintolainojen segmentistä, eikä niiden kieltäminenkään estäisi 99 prosenttia suomalaisten velkaongelmista. Ongelmakäyttäjistä suuri osa varmuudella hakeutuisi muiden luottojen käyttäjiksi jatkossakin.

Elinkeinovapauden ja omaisuudensuoja näkökulmasta kyseessä olisi siten hyvin syväälle-ikävä perusoikeusrajoitus, jonka ankaruutta korostaisi sen kohdentuminen yksinomaan

pikaluottojen tarjoajiin. Näin ankaralta elinkeinovapauden ja omaisuuden suojan rajoitukselta on edellytettävä erityisen painavia perusteita sekä välttämättömyyttä ehdotuksen taustalla olevien oikeushyvien suojaamisen kannalta.

Mietintöluonnoksessakin (päinvastoin) todetaan, että pikaluottojen tarjoamisen rajoittaminen nimenomaisella kiellolla olisi hyvin poikkeuksellisen puuttumiskeino velkaongelmiin, joka saattaisi paitsi osoittautua tehottomaksi myös johtaa siihen, että kuluttajat hakisivat pienempiä luottoja ns. pimeiltä luottomarkkinoilta.

Kun otetaan kuitenkin huomioon, että mietintö(luonnoksen) mukaiset ehdotukset kulu- ja korkosääntelystä sekä pienten luottojen tarjoamisen rajoittamisesta merkitsisivät edellä selostetulla tavalla vaikutukseltaan ankaraksi luonnehdittavia rajoituksia pikaluottojen tarjoamiseen perustuvalla elinkeinotoiminnalle, pahimmillaan jopa täyskieltoa, nähdäkseni olisi harkittava ehdotettujen muutosten vaikutusten pehmentämiseksi ja muutoinkin pikaluottoyritysten kannalta kohtuuttomien tilanteiden välttämiseksi siirtymäaikoja, jotta ehdotukset täyttäisivät oikeasuhtaisuudesta tällaiselle sääntelylle johdettavat minimivaatimukset.

Maksuhäiriöistä

Työryhmän päättymisen jälkeen Suomen Asiakastieto Oy on julkaissut tilastoja maksuhäiriöiden kehittymisestä (13.4.). Vaikka niitä on rekisteröity viimeisen vuoden aikana 26 prosenttia lisää, niin rekisterissä olevien nuorten lukumäärä on vähentynyt 15 vuodessa.

Huhtikuussa maksuhäiriöitä oli rekisteröity 331 700:lle henkilölle (mikä nousee lähiaikoina noin 10 000:lla, kun ulosottotietoja lisätään). Huippuvuonna 1997 maksuhäiriöisiä oli 368 000.

Nuorten aikuisten alle 30-vuotiaiden osuus on nyt 9,9 prosenttia (32 838 hlöä), kun heitä vuonna 1997 oli 9,1 prosenttia eli 33 488 henkilöä. Nuortenkin maksuhäiriöisten osuus on siis hieman laskenut, vaikka pienlainojen 2005 tulon jälkeen sen on väitetty olennaisesti nousseen.

Mietinnön liitteessä A on esitetty 19:n käräjäoikeuden arviot (!) pikaluottojen osuudesta summaarisista asioista vuonna 2011. Niiden yhteismäärä nousee 106 400 – 118 500:aan (38,5 – 42,9%), kun tutkittuja tapauksia oli kaikkiaan 276 170 kappaletta. Pienlainayhdistys epäilee, että joukossa on paljon sellaisia saatavia, jotka näyttävät pikaluotto-saatavilta, mutta ovat esimerkiksi samojen toimijoiden kuluttajaluottojen kuukausieriä. Asiakastiedon (12.1.) mukaan nopeimmin kasvavat verkkokaupan tilauksista johtuvat velkomustuomiot.

Pienlainayhdistyksen edustaja toimitti työryhmälle tarkat laskelmat, missä tietoja oli saatu 1 003 008:sta pienlainasta, ja niistä oikeudelliseen perintään päätyi 37 883 haastehakemusta (3,8%), mikä on vain reilut 10 prosenttia kaikista siviilikanteista.

Koko toimialalta myönnettiin 1,4 miljoonaa pienlainaa, niin todellinen tieto jäänee noin puoleen mietinnössä esitetystä arviosta (53 036kpl). Oikeushallinto ei ole pystynyt tuottamaan yksilöityjä tietoja työryhmän tueksi.

Vuonna 2010 käräjäoikeuksissa käsiteltiin loppuun 360 658 siviiliasiaa, joista riita-asioita oli 316 126 kappaletta. Vuoden 2010 alusta kiinteistöjen lainhuudot ja erityisten oikeuksien kirjaamiset siirrettiin Maanmittauslaitokselle, mikä vähensi noin 300 000 asiaa käräjäoikeuksista. Vuonna 2009 käräjäoikeuksiin saapui kaikkiaan 750 000 asiaa, joista riita-asoiden kokonaismäärä oli 321 000, joista summaarisia oli valtaosa eli noin 311 000.

Oikeuspoliittinen Tutkimuslaitos selvitti 2008 pikaluottotyöryhmää varten maksuhäiriöitä, eikä löytänyt yhtään yksinomaan pienlainoista johtuvaa velkajärjestelypäättöstä.

Loppuvuodesta asiakastiedon maksuhäiriörekisterissä oli kaikkiaan 328 240 henkilöä, joista 264 818:lla (80,7%) ei ollut lainkaan merkintöjä pienlainoista johtuen, 60 384:llä (18,4%) oli merkintöjä sekä pienlainoista että muista hoitamattomista veloista. Vain 3 038:lla (0,9%) oli merkintä vain pienlainavelasta. Vaikka nämä lainat kiellettäisiin, niin suomalaisten velkaantuminen ongelmineen jatkuisi 99-prosenttisesti entisellään.

Takuu-säätiön ylläpitämän puhelinpalvelu Velkalinjaan tuli vuonna 2010 noin 12 300 soittoyritystä ja vuonna 2009 noin 22 300. Soittoyritysten määrä väheni lisäpäivystäjien myötä. Vuonna 2010 vastattiin yli 4 400 puheluun. Soittajista 16 prosentilla oli asuntolainaa pääomaltaan keskimäärin 90 400 euroa. Muuta velkaa oli 99 prosentilla keskimäärin 26 400 euroa. Ensisijainen velkatyyppi oli kulutusluotot (71%), sitten pikavipit (7%) ja rästilaskut (6%). Sama linja näkyy myös yksityishenkilöiden velkajärjestelytuomioissa eli kaikkein heikoimmassa tilanteessa olevilla asiakkaillakin on yleensä melkein kaikkia saatavilla olevia velkatyyppejä. Ongelma-asiakkaiden osuus on pienempi kuin pienlaina-asiakkaiden osuus koko väestöstä.

Taloudellinen tiedotustoimisto ja Suomen Lukiolaisten Liitto selvittivät syksyllä 2011 nuorten taloustietämystä. Sen perusteella 87 prosenttia nuorista tietää, mitä pikavipit ovat, mutta vain neljä prosenttia kertoo niitä ottaneensa. T-Median toteuttamaan tutkimukseen vastasi 5 098 iältään 15-30 -vuotiasta sähköisellä lomakkeella. Heistä 1 766 oli alle 18-vuotiaita, joille pienlainoja ei myönnetä.

Pienlainoja tarvitaan

Pienlainayhdistys teetti TNS Gallupilla joulukuussa 2011 kyselytutkimuksen yli tuhannelle vastaajalle. Heistä 45 prosenttia vastasi kohdanneensa vuoden aikana tilanteen, missä tulot eivät ole riittäneet koko kuukaudeksi ja 39 prosenttia pitää melko todennäköisenä että kuvattu tilanne on käsillä kahden seuraavan vuoden kuluessa. Vastaajista 72 prosenttia on sitä mieltä, että kuluttajilla pitäisi olla mahdollisuus saada pieniä lyhytaikaisia lainoja ilman vakuuksia, mikäli luottotiedot ovat kunnossa.

Pienlainayhdistys on teettänyt Taloustutkimuksella kaksi yleistä pienlainatutkimusta, joista viimeisen syyskuussa 2011. Sekä asiakkaina olleilta että muilta vastaajilta kysyttiin, millaisessa tilanteessa he turvautu(isi)vat pienlainsa. Käyttötarkoitusten kärjessä ovat arkiset menot, kuten ruokaan, lasten-, kodin- ja terveydenhoitoon sekä kodinkoneisiin ja välttämättömään liikkumiseen liittyvät tarpeet.

Pienlainayhdistys teetti Taloustutkimuksella ns. Mystery Shopping –tutkimuksen, missä tutkijat kävivät joulukuun lopulla 2011 pyytämässä 200 euron rahalainaa kymmenen pankin asiakasneuvojalta äkilliseen tarpeeseen. Edellytyksenä oli, ettei asiakkaalla ollut aikaisemmin tiliä kyseisessä pankissa. Pankit eivät olleet kiinnostuneet tarjoamaan alle 1 000 euron kuluttajaluottoa, mitä ne kuitenkin saivat vapaasti tehdä, ja jotkut ulkomaalaiset pankit tekevätkin. Vain Nordean konttorit tarjoavat 400 euron rahalainoja rahoitusyhtiön kautta, jolloin lainakulut nousevat 160 euroon.

Luottokorttia tarjottiin vaihtoehdoksi, mutta sen valmistaminen on niin hidasta, että kortin saaminen kestää helposti kolmisen viikkoa, eikä sen saanti välttämättä onnistu, vaikka olisi vakituinen työpaikkakin. Luottokortin vuosimaksut nostavat myös sen kulut melko suuriksi, jos käyttökertoja on vuodessa hyvin vähän. Suomessa myynti luottokortteille oli vuonna 2010 yhteensä 7,9 miljardia euroa eli 25-kertainen pienlainoihin verrattuna.

Pienlainayhdistyksen ehdotukset mietinnön liitteessä esitettyjen lisäksi:

Rahoitustuotteiden etämyynnin kieltö alle 20-vuotiaille

Lisätään kuluttajansuojalakiin (38/1978) 6 a lukuun uusi

5 § Kielto myöntää luottoa etämyynnissä alle 20-vuotiaalle.

Kielletään kuluttajaluottojen myöntäminen etäviestimin alle 20-vuotiaalle.

Perustelu: Mainitussa ikäryhmässä (18-19 –vuotiaat) on paljon opiskelijoita ja kotona asuvia nuoria aikuisia, joilla ei ole säännöllisiä tuloja ja joiden maksukyky on siksi heikko. Pykälän tarkoituksena ei ole estää nuoria aikuisia saamasta luottoa muulla kuin etäviestimellä.

Positiivinen kuluttajaluottorekisteri

Lisätään luottotietolakiin (527/2007) 4 luvun 13 §:ään uusi kohta

10) tiedot asiakkaan tuloista ja muista luotoista luottokelpoisuuden arvioimiseksi tiedot asiakkaan verotettavista vuosituloista sekä maksamatta olevien kuluttajaluottojen lukumäärästä ja yhteissummasta.

Perustelu: Yhdessä 20 vuoden alaikärajan kanssa vuositulojen rekisteröinti luottotietorekisteriin vähentäisi olennaisesti lainojen myöntämistä nuorille aikuisille, joiden maksukyky on heikko. Näiden tietojen varaan olisi mahdollista rakentaa scoring-malli,

joka poistaa lainamahdollisuuksia asiakkailta, joiden tulot ovat ulosoton alimman suojaosan [649 euroa] alapuolella. Vakuudettomien kuluttajaluottojen lukumäärä ja yhteissumma yhdessä ns. pitkän lainahakemuksen kanssa auttaisi selvittämään, mikä on asiakkaan ns. vapaan tulon osuus sekä ehkäisisi ylivelkaantumista.

Lisätään kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 13 §:ään Hyvä luotonantotapa uusi kohta Erityisesti edellytetään, että luotonantaja:

3) ei myönnä luottoa maksukyvyttömälle asiakkaalle, niin että luottoa ei ole mahdollista periä ulosoton kautta.

Perustelu: ulosoton alimman suojaosan alapuolella olevaan ei voi kohdistaa uusien velkojen ulosottotoimia ennen kuin asiakas saa lisätuloja.

14§ Velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus (1 mom 2 kohta)

Arviointi on tehtävä vähintään kaupallisesti saatavilla olevien rekisterien tietoja käyttämällä, minkä lisäksi tulee ottaa huomioon luoton määrä ja muut olosuhteet.

Perustelu: muutos edellyttäisi vähintään luottokelpoisuuden tarkastamista mukaan lukien edellä esitetty luottotietolain 13 §:ään tehtävä lisäys kohdaksi 10) ja em. muutos hyvään luotonantotapaan. Näin saataisiin luotonmyöntäminen maksukyvyttömille lain so. hyvän luotonantotavan vastaiseksi. Pieniä rahalainoja ei pidä kieltää, sen sijaan pitää etsiä keinot, joilla ongelma-asiakkaita voidaan karsia:

- a) Ylivelkaiset, joilla ei ole enää ”vapaata tuloa” uusien lainakulujen kattamiseen.
- b) Pienituloiset ja tulottomat, kun verottajalta saadaan tiedot vuosituloista.
- c) Ongelmakäyttäjät, jotka velkaantuvat lainoja ketjuttamalla esimerkiksi peli-, päihde- tai ostonriippuvuuden vuoksi. Tarvitaan luotettavat tiedot avoimena olevien vakuudettomien kuluttajaluottojen lukumäärästä ja yhteissaldosta.

Itsesääntelymekanismi (www.kuluttajaluotto.fi)

Lisätään lain eräiden luotonantajien rekisteröinnistä (747/2010) 5 §:ään *luotettavuus* 3 momentiksi

Ilmoituksen tekijän tulee osallistua kuluttajaluottojen myöntäjien itsesääntelyyn, mistä määrätään tarkemmin oikeusministeriön asetuksella. Itsesääntelyelin raportoi ratkaisuistaan ja toiminnasta Etelä-Suomen Aluehallintovirastolle [tai Kuluttajavirastolle].

Sivujen info-sisältö hyväksytetään Kuluttajavirastolla. Sivujen kautta saa tietoa mm. asiakkaan oikeuksista ja lain mukaisista velvoitteista. Sieltä myös pystyy hakemaan itselleen omaehtoisen lainakiellon ja markkinointikiellon, joka on poistettavissa vain viiveellä (1 t. 3kk poistamisesta). Viive olisi tärkeä parannus ainakin päihde-, peli- ja ostonriippuvaisten käyttäytymiseen.

Itsesääntelyelin ratkaisee itsenäisesti hyvän luotonantotavan vastaiset käytännöt sekä tarvittaessa vie asiat asiakkaan puolesta viranomaisten ja oikeudenkäyttöelimien ratkaistaviksi. Kilpailijoiden keskinäinen valvonta toimii tehokkaimmin ja nopeimmin, mikä on olennaista sähköisessä liiketoiminnassa. Itsesääntelystä on hyviä kokemuksia muilta aloilta.

Pienten saatavien ulosottokelpoisuus ilman käräjäoikeuden tuomiota

Kihlakunnanvouti on riittävän ammattitaitoinen tuomari ratkaisemaan riidattomat asiat. Tämä on Ruotsissa alentanut perintäkuluja ja helpottanut velallisen selviytymistä, sillä valtion osuus kuluista nousee oikeudellisessa perinnässä kahteen kolmasosaan.

Lopuksi

Pienlainayhdistyksen mielestä ehdotukset pitää jatkovalmistella lausuntojen pohjalta uudestaan, objektiivisesti perustellen ja riidattomiin tietoihin pohjautuen.

On kiinnitettävä huomiota myös pienlainojen kieltämisestä aiheutuviin ongelmiin, kuten a) kuluttajien nopeampaan velkaantumiseen, b) velkaneuvonnan jonoutumiseen, c) verotulojen romahtamiseen tältä alalta, henkilökunnan irtisanomisiin, d) toiminnan korvautumiseen ulkomaisen tarjonnan kautta, e) tietoturvaongelmiin, f) kilpailun vähentymiseen, g) hämäreiden lainamarkkinoiden syntymiseen.

On erittäin kyseenalaista asettaa vapaasti hinnoiteltujen rahalainojen alaraja tuhanteen euroon. Se viimeistään tulee osoittamaan ns. positiivisen luottorekisterin välttämättömyyden. Toisaalta vapaasti hinnoitelluilla hyödykesidonnaisilla luotoilla yritetään varmasti keinotella esim. peruuttamisoikeutta käyttämällä tai myymällä tavarat eteenpäin. Sellainen laina on myös hyvin kallista, eikä hinnoittelu ole läpinäkyvää. Jo nyt verkkokauppaan liittyvät velkaantuminen ja luottotappiota ovat voimistumassa.

Korkokatto joko ilman aikatekijää prosentteina tai rikoslain koronkiskontaluvun kautta asetettuna, sekä perintäkulujen rajoittaminen kohtuulliselle tasolle, joka mahdollistaa nykyisen toiminnan jatkamisen, mutta rajaa pois ylihinnittelun kautta huonojen asiakkaiden kalastelun. Markkinoille tulijoiden olisi näin pakko hinnoitella uudet lainansa edullisiksi, ja sitä kautta tavoittaa toivottu markkinaosuus.

Sosiaalista luottoa myönnettiin viime vuonna reilun 20 kunnan toimesta, alle sata kappaletta kustakin, keskimääräisen lainan ollessa muutama tuhat euroa ja ne on suunnattu toimeentulotuen asiakkaille. Pienlainoja myönnetään nelisen tuhatta päivässä maanantaista lauantaihin kunakin päivänä ja sunnuntaina puolesta tästä.

Kaikkia (myös tulevia) luotonantajia tulee kohdella samalla tavalla ja velvoittaa noudattamaan edellä esitettyjä pelisääntöjä, muutoin ongelma-asiakkaat löytävät aina kyseenalaiset ja kalleimmat lainapalvelut. Toimintaympäristö on rauhoitettava niin, ettei uutta ”lakipakettia” enää tarvita tämän vaalikauden aikana. Huonosti perustellut ja poukkoi-

levat vaatimukset julkisuudessa aiheuttavat epävarmuutta henkilöstön piirissä ja liiketoiminnan kehitystyössä.

Pienlainayhdistys pyytää oikeusministeriltä pikaisia neuvotteluja ministeriön lopullisen ehdotuksen tarkasta sisällöstä sellaisen kokonaisratkaisun löytämiseksi, mikä ei ole perustuslain vastainen mutta ehkäisee tehokkaasti velkaongelmien syntymistä.

Helsingissä 4.5.2012

Kari Kuusisto
KTM, toiminnanjohtaja

LIITE I

- I Perusyhtälö, joka osoittaa yhtäältä luoton nostoerien ja toisaalta takaisinmaksujen ja maksujen vastaavuuden
- Perusyhtälö, joka määrittelee todellisen vuosikoron, osoittaa vuositasolla yhtäläisyyden yhtäältä luoton nostoerien summan nykyarvon ja toisaalta takaisinmaksujen ja maksujen summan nykyarvon välillä, eli:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-s_l}$$

Yhtälössä

- X on todellinen vuosikorko
- m on viimeisen nostoeran järjestysnumero
- k on nostoeran numero, joten $1 \leq k \leq m$
- C_k on nostoeran k määrä
- t_k on vuosina ja vuosien osina ilmaistu ensimmäisen nostoeran nostopäivän ja kunkin myöhemmän nostoeran nostopäivän välinen aika, joten $t_1 = 0$
- m' on viimeisen takaisinmaksun tai maksun numero
- l on takaisinmaksun tai maksun numero
- D_l on takaisinmaksun tai maksun määrä
- s_l on vuosina ja vuosien osina ilmaistu ensimmäisen nostoeran nostopäivän ja kunkin takaisinmaksun tai maksun maksupäivän välinen aika.

Huomautuksia:

- a) Osapuolten eri ajankohtina maksamien määrien ei tarvitse olla samansuuruisia, eikä niitä tarvitse maksaa noudattaen samoja maksuvälejä.
- b) Ensimmäinen päivämäärä on ensimmäisen nostoeran nostopäivä.
- c) Laskelmissa käytettävien päivämäärien välinen aika ilmaistaan vuosina ja vuosien osina. Vuodessa on 365 päivää (karkausvuosina 366), 52 viikkoa tai 12 yhtä pitkää kuukautta. Tällaisen kuukauden pituus on 30,41666 päivää, (ts. 365/12) riippumatta siitä, onko kyseessä karkausvuosi.
- d) Laskelman tulos ilmoitetaan vähintään yhden desimaalin tarkkuudella. Jos seuraava desimaali on 5 tai suurempi, sitä edeltävän desimaalin arvoon lisätään 1.
- e) Yhtälö voidaan kirjoittaa toisin käyttäen vain yhtä summaa ja käsitettä rahavirta (A_k), joka on positiivinen tai negatiivinen eli vuosina ilmaistuna jaksoina 1-k joko maksettuja tai vastaanotettuja suorituksia, eli:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1 + X)^{-t_k}$$

missä S on nykyarvoiksi muutettujen rahavirtojen saldo. Jos rahavirrat halutaan säilyttää tasapainossa, S :n arvo on nolla.

- c) jos luottosopimuksessa annetaan kuluttajalle yleinen vapaus päättää nostotavoista, mutta eri nostotavoissa on määrällisiä ja ajallisia rajoituksia, luoton määrä katsotaan nostettavan aikaisimpana mahdollisena sopimuksessa sovittuna ajankohdana ja näiden nostoa koskevien rajoitusten mukaisesti;
- d) jollei takaisinmaksun aikataulusta ole sovittu, oletetaan, että
 - i) luotto on myönnetty vuoden ajaksi kyseisestä ajankohdasta lähtien ja
 - ii) luotto maksetaan takaisin kahtenatoista samannäköisenä eränä kuukauden välein;
- e) jos takaisinmaksun aikataulusta on sovittu, monia tällaisten takaisinmaksujen määrä on joustava, kunkin takaisinmaksuerän määrä katsotaan olevan sopimuksessa sovittu alhaisin määrä;
- f) jos luottosopimuksessa on sovittu useammasta takaisinmaksupäivästä, luotto asetetaan käyttöön ja sitä maksetaan takaisin aikaisimpana sopimuksessa mainittuna päivämääränä, jollei toisin ole sovittu;
- g) jos luoton ylärajaa ei ole vielä sovittu, ylärajaksi oletetaan 1 500 euroa;
- h) tilinylitysmahdollisuuden osalta luoton kokonaismäärä katsotaan nostettavan kokonaismuutoksessaan ja koko luottosopimuksen voimassaoloajalta. Jos luottosopimuksen voimassaoloaika ei ole tiedossa, todellinen vuosikorko lasketaan olettaen, että luoton voimassaoloaika on kolme kuukautta;
- i) jos tietyksi ajanjaksoksi tai tietylle määrälle tarjotaan erisuuruisia korkoja ja maksuja, korkokannaksi ja maksuiksi katsotaan korkein korko ja maksu koko luottosopimuksen voimassaoloaikana;
- j) sellaisten kulutusluottosopimusten, joiden osalta on sovittu kiinteästä luoton korosta alkuperäisessä, jonka lopussa määritellään uusi lainakorko, jota tämän jälkeen määräajoin mukautetaan sovitun indikaattorin mukaisesti, todellinen vuosikorko lasketaan olettaen, että kiinteäkorkokauden jälkeen päätyttyä lainakauden on sama kuin ajankohdana, jolloin todellinen vuosikorko lasketaan kyseisenä ajankohdana sovitun indikaattorin arvon perusteella.

KORKOKATTO VAIHTOEHTO I:N JA II:N (50% tod.vsk) MUKAAN ASETTETUNA														
Laina-aika(pv)	Maksuerät(kpl)	Lainasumma	Nykyinen hinta		Hinta jatkossa			Muut lainan suoraan liittyvät kulut			Kate(filman hall. kuluja)	Kate V2 per myynn.		
			Kulu	Maksettava	Käsittelykulu	Korko	Yhteensä	Maksettava V1	Maksettava V2	Rahoituskulut			Luottotappiot	Yhteensä
14	1	50 €	12 €	62 €	6,29 €	0,60 €	6,89 €	56,89 €	50,78 €	0,23 €	2,84 €	3,08 €	3,81 €	-2,30 €
14	1	100 €	18 €	118 €	6,29 €	1,21 €	7,49 €	107,49 €	101,57 €	0,47 €	5,37 €	5,84 €	0,51 €	-4,27 €
14	1	150 €	27 €	177 €	6,29 €	1,81 €	8,09 €	158,09 €	152,35 €	0,70 €	7,90 €	8,60 €	-0,51 €	-6,25 €
14	1	200 €	36 €	236 €	6,29 €	2,41 €	8,70 €	208,70 €	203,13 €	0,93 €	10,43 €	11,37 €	-2,67 €	-8,24 €
14	1	250 €	45 €	295 €	6,29 €	3,01 €	9,30 €	259,30 €	253,92 €	1,17 €	12,96 €	14,13 €	-4,83 €	-10,21 €
14	1	300 €	54 €	354 €	6,29 €	3,62 €	9,90 €	309,90 €	304,70 €	1,40 €	15,50 €	16,90 €	-6,99 €	-12,20 €
14	1	400 €	72 €	472 €	6,29 €	4,82 €	11,11 €	411,11 €	406,27 €	1,87 €	20,56 €	22,42 €	-11,31 €	-16,15 €
14	1	500 €	90 €	590 €	6,29 €	12,92 €	19,20 €	519,20 €	507,84 €	2,33 €	25,96 €	28,29 €	-9,09 €	-20,45 €
30	1	50 €	17 €	67 €	6,29 €	1,29 €	7,58 €	57,58 €	51,69 €	0,50 €	2,88 €	3,38 €	4,20 €	-1,69 €
30	1	100 €	25 €	125 €	6,29 €	2,58 €	8,87 €	108,87 €	103,39 €	1,00 €	5,44 €	6,44 €	2,43 €	-3,05 €
30	1	150 €	38 €	188 €	6,29 €	3,88 €	10,16 €	160,16 €	155,08 €	1,50 €	8,01 €	9,51 €	0,65 €	-4,43 €
30	1	200 €	50 €	250 €	6,29 €	5,17 €	11,45 €	211,45 €	206,78 €	2,00 €	10,57 €	12,57 €	-1,12 €	-5,79 €
30	1	250 €	63 €	313 €	6,29 €	6,46 €	12,74 €	262,74 €	258,47 €	2,50 €	13,14 €	15,64 €	-2,89 €	-7,17 €
30	1	300 €	75 €	375 €	6,29 €	7,75 €	14,04 €	314,04 €	310,17 €	3,00 €	15,70 €	18,70 €	-4,67 €	-8,53 €
30	1	400 €	100 €	500 €	6,29 €	10,33 €	16,62 €	416,62 €	413,55 €	4,00 €	20,83 €	24,83 €	-8,21 €	-11,28 €
30	1	500 €	125 €	625 €	6,29 €	12,92 €	19,20 €	519,20 €	516,94 €	5,00 €	25,96 €	30,96 €	-11,76 €	-14,02 €
60	2	600 €	150 €	750 €	7,15 €	23,35 €	30,49 €	630,49 €	641,35 €	9,01 €	31,52 €	40,54 €	-10,04 €	0,81 €
60	2	700 €	175 €	875 €	7,15 €	27,24 €	34,39 €	734,39 €	748,25 €	10,52 €	36,72 €	47,24 €	-12,85 €	1,01 €
60	2	800 €	200 €	1 000 €	7,15 €	31,13 €	38,28 €	838,28 €	855,14 €	12,02 €	41,91 €	53,93 €	-15,66 €	1,21 €
60	2	900 €	225 €	1 125 €	7,15 €	35,02 €	42,17 €	942,17 €	962,03 €	13,52 €	47,11 €	60,63 €	-18,46 €	1,40 €
60	2	1 000 €	250 €	1 250 €	7,15 €	38,91 €	46,06 €	1 046,06 €	1 068,92 €	15,02 €	52,30 €	67,33 €	-21,27 €	1,59 €
90	3	600 €	168 €	768 €	8,01 €	31,26 €	39,27 €	639,27 €	663,09 €	12,04 €	31,96 €	44,00 €	-4,73 €	19,09 €
90	3	700 €	196 €	896 €	8,01 €	36,47 €	44,48 €	744,48 €	773,60 €	14,05 €	37,22 €	51,27 €	-6,79 €	22,33 €
90	3	800 €	224 €	1 024 €	8,01 €	41,68 €	49,69 €	849,69 €	884,12 €	16,05 €	42,48 €	58,54 €	-8,85 €	25,58 €
90	3	900 €	252 €	1 152 €	8,01 €	46,90 €	54,90 €	954,90 €	994,63 €	18,06 €	47,75 €	65,80 €	-10,90 €	28,83 €
90	3	1 000 €	280 €	1 280 €	8,01 €	52,11 €	60,11 €	1 060,11 €	1 105,15 €	20,07 €	53,01 €	73,07 €	-12,96 €	32,08 €